

MESTRE DE CAPÇALERA

Escrits essencials d'educació

A càrrec de Toni Giménez i Fajardo

EM CONEIXES?

La finalitat de la vida: conèixer-nos

Només nosaltres mateixos ens podem conèixer a fons, tant des de dintre com des de fora alhora.¹ *Gnoti se auton*: coneix-te tu mateix i ho coneixeràs tot. Conèixer-nos a nosaltres mateixos; arribar a nosaltres, aquesta és la diana i la finalitat de la vida. Però gairebé res facilita assolir-la. Quins diàlegs tan buits tenim entre nosaltres! Sempre parlant del temps atmosfèric que fa quan entrem en un ascensor. Que poc que ens coneixem els uns als altres i que poc ens coneixem a nosaltres mateixos. Què sabem realment del nostre pare o de la nostra mare quan ja han marxat d'aquesta vida? Quina llàstima haver llançat tant de temps per no arribar enlloc i saber tan poc. Només podem saber coses dins del procés de conèixer-nos a nosaltres mateixos.²

Oscar Wilde, des de la cel·la de la presó en què va ser castigat per estimar un home, va escriure la extraordinària carta *De Profundis* on trobem aquesta frase: "El misteri final és un mateix". Només ens queda el refugi d'allò íntim,³ o sigui, l'autoconeixement. Ens prenem a nosaltres mateixos, sobretot, com a cossos, ja que tot el que fem ho fem a través del cos. I ens prenem també com a personatges⁴ I del personatge hem d'extreure la persona, a través de conrear la vida interior. Cal esbrinar l'ésser humà que portem dins, sota la pell, darrere de les creences; ser home o dona, infant, jove o vell, ser creient o no... tot això és transitori, ni rellevant ni essencial. És de la ignorància de nosaltres mateixos d'on provenen els errors. I és una ignorància tan profunda que és del tot ignorada.⁵ I per començar a sortir-ne, cal començar per acceptar-nos tal com som perquè de canviar, canviar, no canviarem massa.

Cal que l'educació conreï la vida interior de l'infant. L'Odissea és un viatge a l'ànima. Tota educació hauria de parlar tant a l'ànima com a la ment.⁶ Ens hem acostumat a percebre la realitat tan sols a través del que els nostres sentits poden percebre i del que el nostre enteniment pot adquirir, per tant, és molt difícil analitzar el nostre propi interior atès que ens quedem tan sols amb l'embolcall exterior que, de per si, ja és força complex. És com quan tenim entre mans un llibre escrit en una llengua que no sabem interpretar. Podem veure la forma de les lletres i dels dibuixos, si n'hi ha, però ens quedem buits de contingut. El nostre món interior es troba present en els nostres gestos, mirades, paraules, silenci. Ens centrem massa en allò extern i res no convida a endinsar-se en nosaltres mateixos. Buscant la causalitat de tot, la ciència es perd l'essència del propi ésser humà, el que veritablement és la vida. Qui educa ha de posar en situació l'educand perquè sàpiga escollir el seu millor camí, perquè es desxifri a si mateix, procurant que pugui donar el millor que porta dins seu. Amb tot, hi ha qui diu que gairebé és impossible conèixer-se gaire perquè cal distància entre el coneixedor i allò que cal conèixer i això és difícil de fer amb nosaltres mateixos.

En el moment en què hom ho ha donat tot, fins i tot a sí mateix es quan es troba de debò a sí mateix. Oblida't de tu mateix i tot quedarà il·luminat. Tenim portes de comunicació cap en fora i portes de comunicació cap en dintre. Cal trobar les portes estel·lars, aquelles que ens permeten entrar en altres dimensions (del que hi ha en nosaltres i del que hi ha a fora). El contestador automàtic et diu que deixis el teu nom i el teu missatge; o sigui, qui ets i què vols. Sabríem respondre nosaltres a aquestes dues preguntes filosòfiques? El gos sap coses però no sap que les sap, no n'és conscient; nosaltres, sí! Això ens capacita i ens obliga a conèixer les postres peculiaritats.⁷ I és molt millor un coneixement en individualitat que comparant-nos els uns amb els altres.⁸ No hem d'arribar a cap lloc concret, tan sols a nosaltres mateixos. L'important és el camí, el procés. Busquem de manera inconscient allò que sabem que existeix i que potser es troba a l'altre costat del mirall; el mirall ens reflecteix a nosaltres per connectar amb la nostra pròpia naturalesa. Fingir, falsejar, mentir, aparentar, hipocresia... les nostres vides estan farcides de tot això i tant és així que marxem d'aquesta vida sense gairebé saber ni qui som ni quin sentit ha tingut tot en plegat. Costa molt veure l'ésser humà interior, al marge de l'embolcall que ens ofereix. Durant la infància n'estem més capacitats, però l'educació social que rebem ens n'allunya fins a perdre aquesta sensibilitat natural. Les xarxes socials encara propicien més que l'ésser humà, enlloc de buscar dins seu, busqui fora i a més lluny, millor. Fins i tot viatjar pot tenir aquest aspecte de buscar "el paradís" ben lluny de nosaltres.

Finalitats de l'educació

Les finalitats fan referència als ideals i els objectius que pretenem assolir. Tota educació, tot acte educatiu, és teleològic, apunta a fins o metes.⁹ Tot procés educatiu apunta a objectius, intencions i valors. Per a Plató era primordial que el plaer, l'amor, el dolor i l'odi es desenvolupin correctament en les ànimes, abans que la capacitat de raonar. Odiar l'odiós i estimar el que és correcte és harmonitzar l'hàbit i la virtut que haurà d'estar construït abans de l'ús de la raó. Per a Pestalozzi la finalitat és fer dels infants persones, no pas éssers farcits de coneixements. No es tracte de què ha de saber l'ésser humà per formar part de l'ordre social, sinó què pot aportar tot desenvolupant les seves potencialitats, així les generacions joves sempre tindran coses per aportar i no pas convertir-les en allò que l'ordre social vol fer d'elles.¹⁰ Per a Anthony de Mello, la finalitat de l'educació no és l'aprenentatge, sinó la pròpia vida. L'educació és per a la vida, no per al treball i/o l'estudi.¹¹ Fer persones felices, ensenyant a saber viure per a un mateix (acceptar-se i conèixer-se) i per als altres (tolerància i respecte). La nostra conducta està formada per una part de *demens* i una part de *sapiens*. L'educació ha de procurar que el *sapiens* domini el *demens*.¹² Cal conèixer i assumir la nostra condició humana¹³ i ampliar les finestres per les quals veiem el món.¹⁴ Preparar professionals és relativament fàcil, el difícil és preparar ciutadans¹⁵ que és el gran repte, tant per a mares i pares com per als professionals de l'educació.

Març 2021.

---

¹ Lanza del Vasto, *La locura de Noè*, Barcelona: Integral, 1984: 51.

² John Little (comp.), *Bruce Lee. Artista de la vida: escritos esenciales*, Madrid: Dojo, 2008: 21.

³ Joaquín Araújo, "Despedida". Revista *Integral* (214), 1997: 98.

⁴ Lanza del Vasto, *La locura de Noè*. Barcelona: Integral, 1984: 54-55.

⁵ Lanza del Vasto, *La locura de Noè*. Barcelona: Integral, 1984: 57.

⁶ Thomas Moore, *El cuidado del alma*. Barcelona: Urano, 1993: 64.

⁷ Segons Pierre Teilhard de Chardin, paleontòleg i místic jesuïta.

⁸ Deia Johann Wolfgang von Goethe.

⁹ Octavi Fullat, *La peregrinación del mal*. Barcelona: Publicacions de la Universitat Autònoma, 1988: 11.

---

¹⁰ Frans Calgren, *Una educación hacia la libertad*. Madrid: Rudolf Steiner, 1989: 411.

¹¹ Clive Beck, *Educational Philosophy and Theory*. Boston: Little Brown, 1974.

¹² Edgar Morin, *Los siete saberes necesarios para la educación del futuro*. Barcelona: Paidós, 2001.

¹³ Edgar Morin, *Los siete saberes necesarios para la educación del futuro*. Barcelona: Paidós, 2001.

¹⁴ Segons Arnold H. Glasow.

¹⁵ Fernando Savater, *Palabras cruzadas*. Valencia: Pre-textos, 2003: 43.